Datum 2026-10-14
Diarienummer RS 2026-03897
Ert diarienummer KN2026/01346

Klimat- och näringslivsdepartementet

Yttrande över Strålsäkerhetsmyndighetens förslag till avgiftsnivåer 2027

Västra Götalandsregionen har getts möjlighet att yttra sig över Remiss: ”Förslag på justering av avgifter till 2027” (KN 2026/01346)

Sammanfattning

Västra Götalandsregionen ställer sig kritisk till den till de föreslagna stegvisa höjningen av tillsynsavgiften, som sammantaget motsvarar en ökning med cirka trettiofem procent till 2030.
Regionen invänder mot förslaget att den årliga tillsynsavgiften ska tas ut även de år tillståndshavaren ansöker om förnyat tillstånd, eftersom regionen samtidigt betalar en avgift för tillståndsprövningen. Den förändrade avgiftskonstruktionen innebär att det samlade avgiftsuttaget under en femårig tillståndsperiod ökar med ytterligare tjugo procent.
Regionen menar också att det bör förtydligas att inga avgifter tillkommer för de anmälningspliktiga strålkällor som behövs inom den tillståndspliktiga verksamheten för tex kalibrering och kvalitetsarbete.

Bakgrund

Västra Götalandsregionen bedriver en omfattande tillstånds- och anmälningspliktig verksamhet med joniserande strålning, i huvudsak inom hälso- och sjukvård inklusive tandvård. Regionen har sedan något år, efter önskemål från Strålsäkerhetsmyndigheten, ett regiongemensamt femårigt tillstånd som täcker all tillståndspliktig verksamhet i regionen.

Västra Götalandsregionen arbetar systematiskt med strålsäkerhetsfrågor. Strålsäkerhetsmyndighetens tillsyn av regionens verksamheter visar generellt på

Postadress: Regionens Hus 462 80 Vänersborg
Besöksadress: Residenset, Torget Vänersborg
Telefon: 010-441 00 00
E-post: regionstyrelsen@vgregion.se
Webbplats: www.vgregion.se

en god nivå av efterlevnad av gällande krav. För SSMs del innebär den nya ordningen en återkommande samlad prövning av verksamheten och dess förutsättningar att uppfylla strålsäkerhetskraven. Tidigare hade Västra Götalandsregionen sju olika tillstånd och med den nya ordningen med gemensamt tillstånd blir regionens liksom rimligen SSMs administrativa insatser mindre, samtidigt som krav på samt genomförande av regionernas systematiska och strategiska arbete inom området stärkts.
Inom tillståndspliktig verksamhet används anmälningspliktiga strålkällor tex för kalibrering och kvalitetsarbete, inte bara inom nuklearmedicinsk verksamhet. Nytt är att Strålsäkerhetsmyndigheten nu avser att dessa strålkällor dels ska anmälas till Strålsäkerhetsmyndigheten enligt rutin för anmälningspliktiga strålkällor, dels att dessa då beläggs med en avgift.
Mot den bakgrunden anser Västra Götalandsregionen att föreslagna avgifter och avgiftshöjningar bör stå i rimlig proportion till den nytta och de tillsynsinsatser som tillförs verksamheterna. Hänsyn behöver tas till kostnaderna för tillsyn både för Strålsäkerhetsmyndigheten och för kostnaden för det arbete som måste utföras hos regionerna rörande tillsynen.

Synpunkter

1) Stegvisa höjningar av tillsynsavgifter

I bilaga 1, kapitel 3, föreslås stegvisa höjningar av avgifterna med cirka fjorton procent 2027, ytterligare tolv procent 2028 och ytterligare tre procent per år 2029 och 2030. Sammantaget motsvarar detta en höjning med omkring trettiofem procent jämfört med nuvarande avgiftsnivå. SSM anger att uteblivna avgiftshöjningar riskerar att medföra minskade möjligheter till tillsyn och granskning av verksamheterna.

Kommentar: Västra Götalandsregionen vänder sig mot den mycket kraftiga ökningen av årliga tillsynsavgifter. Genomförd tillsyn har generellt visat på en god efterlevnad av gällande krav. Västra Götalandsregionen anser att detta, tillsammans med regionens systematiska strålsäkerhetsarbete, den återkommande prövningen av det tidsbegränsade tillståndet och kostnader för regionerna att vara föremål för tillsyn, bör beaktas vid bedömningen av tillsynsbehovet.
Konsekvensutredningen bör tydligare redovisa vilka konkreta insatser inom tillståndsprövning och tillsyn som avgiftshöjningarna ska finansiera samt hur

insatserna ska anpassas efter verksamheternas risker och tidigare tillsynsresultat. Vägas in bör också de totala kostnaderna för arbete med strålsäkerhetsfrågor och strålningens risker, vilket behöver stå i proportion mot andra risker och deras hantering inom hälso- och sjukvården.

2) Avgift för tillståndsprövning – tillsammans med tillsynsavgift

Enligt nuvarande ordning tas avgift för tillståndsprövning ut det år då tillståndet meddelas och vid förnyelse, medan tillsynsavgift tas ut under de mellanliggande åren. Förslaget, enligt bilaga 1, kapitel 8, innebär att tillsynsavgift ska tas ut även det år då tillstånd meddelas eller förnyas. Tillståndshavaren kommer därmed att debiteras både avgift för tillståndsprövning och tillsynsavgift under samma år. För verksamheter med femåriga tillstånd innebär den förändrade avgiftskonstruktionen att det samlade avgiftsuttaget under en tillståndsperiod ökar med 20 procent.

Kommentar: Även om tillståndsprövning och tillsyn har olika syften redovisar underlaget inte tillräckligt tydligt vilken ytterligare tillsynsinsats som ska genomföras under det år då tillståndet meddelas eller förnyas. Det framgår inte heller hur risken för överlappning mellan tillståndsprövningen och den löpande tillsynen har beaktats vid fastställandet av avgifterna.
Västra götalandsregionen anser därför att det är oskäligt att ta ut både full avgift för tillståndsprövning och full tillsynsavgift under ett och samma år.
Tillsynsavgiften bör inte tas ut det år då tillståndet meddelas eller förnyas. Alternativt bör den reduceras eller avräknas mot avgiften för tillståndsprövningen.
Västra Götalandsregionen anser vidare att avgiften för förnyelse av ett befintligt tillstånd bör skiljas från avgiften för en förstagångsansökan. Om verksamheten och tillståndets omfattning inte har förändrats väsentligt bör avgiften för förnyelse vara lägre och stå i proportion till den faktiska handläggningsinsatsen.

3) Tillkommande avgifter och administration anmälningspliktiga strålkällor

I ordinarie medicinsk verksamhet i Västra Götalandsregionen, liksom i andra regioner, ingår det och har alltid ingått att ha ett inte obetydligt antal mindre

strålkällor för kalibrerings- och kvalitetsarbete. Nytt är att Strålsäkerhetsmyndigheten nu ger beskedet att dessa ska avgiftsbeläggas.

Kommentar: Anmälningspliktiga strålkällor ska rimligtvis anmälas till myndigheten på föreslaget vis. Däremot vänder Västra Götalandsregionen mot att dessa plötsligt ska bli avgiftsbelagda. Västra Götalandsregionen menar att tillståndsavgiften omfatta även dessa källor och det är inte rimligt med en ytterligare avgift vid anmälan i enlighet med anmälningsplikten.

Västra Götalandsregionen

Levi Siljemyr
Hälso- och sjukvårdsproduktionsdirektör (tf.)